

«Δε με αφήνει να κοιμηθώ το τρόπαιο του Μιλτιάδη» («ουκ εά με καθεύδειν το Μιλτιάδου τρόπαιον»), συνήθιζε να λέει ο Θεμιστοκλής, εννοώντας ότι ζήλευε τη δόξα του Μιλτιάδη που έτρεψε σε φυγή τους Πέρσες στη μάχη του Μαραθώνα. Με τη νίκη του στη ναυμαχία της Σαλαμίνας, «μπόρεσε να κοιμηθεί». Εκείνο όμως που ούτε ο Θεμιστοκλής ούτε ο Μιλτιάδης φαντάζονταν, είναι ότι τη δόξα τους έκλεψε ένας ανώνυμος οπλίτης. Μετά τη μάχη, ξεκίνησε φορτωμένος τα όπλα του κι έκανε τη διαδρομή Μαραθώνας – Αθήνα, τρέχοντας. Όταν έφτασε στο άστυ, αναφώνησε «Νενικήκαμεν» («νικήσαμε») κι έπεσε νεκρός.

Ήταν ο πρώτος μαραθωνοδρόμος. Ο Ηρόδοτος δεν κάνει τον κόπο να τον αναφέρει, καθώς στα χρόνια του η αποστολή αγγελιαφόρου μετά την όποια μάχη ήταν θέμα ρουτίνας. Ο πατέρας της Ιστορίας αναφέρει μόνο τον ημεροδρόμο Φειδιππίδη που διέτρεξε σε τρεις μέρες την απόσταση Αθήνα – Σπάρτη για να μεταφέρει το μήνυμα των Αθηναίων ότι περσικός στόλος είχε φανεί στα μέρη τους και να ζητήσει από τους Σπαρτιάτες να συνδράμουν τους Αθηναίους.

Πρώτος, ο φιλόσοφος Ηρακλείδης ο Ποντικός («από τον Πόντο», 388 – περίπου 310 π.Χ.), πάνω από 150 χρόνια μετά τη μάχη, έγραψε με επιφύλαξη ότι το όνομα του οπλίτη ήταν Θέρσιππος (από τον δήμο των Ερωέων). Άλλοι, σύγχρονοί του, πίστευαν ότι ο οπλίτης ονομαζόταν Ευκλής. Επτακόσια χρόνια μετά τη μάχη, τον Β' αιώνα μ.Χ., ο Λουκιανός ανέφερε ότι το όνομα του οπλίτη ήταν **Φιλίππιδης**. Όμως, ο περιηγητής Πausανίας (επίσης τον Β' αιώνα) ως Φιλίππιδη αναφέρει τον ημεροδρόμο που ο Ηρόδοτος αποκαλεί Φειδιππίδη.

Όπως και να έχει το ζήτημα, στους κατοπινούς αιώνες, η προφορική παράδοση αλλοίωσε τα γεγονότα. Η μάχη του Μαραθώνα ξεχάστηκε. Αυτή που έμεινε, ήταν η διαδρομή του ανώνυμου οπλίτη.

Στα χρόνια της τουρκοκρατίας, μιλούσαν για μια παλιά «νίκη των Ελλήνων σε μάχη με τους Τούρκους»: Νίκησαν οι Έλληνες και δυο άνδρες, ένας ιππέας κι ένας πεζός, ανέλαβαν να φέρουν στην Αθήνα το άγγελμα της νίκης. Ο ιππέας κάπου χάθηκε. Ο πεζός πέρασε τρέχοντας από μια περιοχή, όπου του φώναζαν «σταμάτα, σταμάτα», για να τους πει το αποτέλεσμα της μάχης. Την περιοχή την είπαν Σταμάτα. Ο δρομέας συνέχισε να τρέχει αλλά κάποια στιγμή κόντεψε να του βγει η ψυχή. Την περιοχή όπου αυτό συνέβη, την είπαν Ψυχικό.

Από στόμα σε στόμα, γενιά με γενιά, το περιστατικό πήρε διαστάσεις θρύλου.

Με την ανασυγκρότηση του ελληνικού κράτους, μετά την επανάσταση του 1821, οι αθλητικοί αγώνες άρχισαν να ανακτούν την παλιά τους αίγλη. Στα 1837, η γυμναστική μπήκε μάθημα στα σχολεία. Την ίδια χρονιά, έγινε προσπάθεια να αναβιώσουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες: Στον Πύργο της Ηλείας, πλάι στην Αρχαία Ολυμπία, 25^η Μαρτίου κάθε τέσσερα χρόνια. Στα 1865, ένας νόμος μεριμνούσε για την «οριστική συγκρότησιν της των Ολυμπίων Επιτροπής». Στα 1868, ο Ιωάννης Φωκιανός ανέλαβε να οργανώσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1870, που σημείωσαν τεράστια επιτυχία. Ήταν ο ίδιος που θα αναλάμβανε και τη διοργάνωση του 1896, την πρώτη σύγχρονη διεθνή Ολυμπιάδα.

Ήδη, από το 1829, μέσα στη μέθη της ανάστασης του ελληνικού κράτους, κάποιοι Γάλλοι ξεκίνησαν ανασκαφές στην Ολυμπία. Τα ευρήματα μεταφέρθηκαν στο Λούβρο. Νέες συστηματικές ανασκαφές, Γερμανών, έγιναν ανάμεσα στα χρόνια 1875 και 1881. Ο αρχαίος χώρος αποκαλύφθηκε σε όλη του τη μεγαλοπρέπεια και μαζί καλλιτεχνήματα σπάνιας τέχνης: Ο Ερμής του Πραξιτέλη, η Νίκη του Παιωνίου, τα αετώματα του ναού κ.λπ. Ο εθνικός ευεργέτης, Ανδρέας Συγγρός, έβαλε βαθιά το χέρι στην τσέπη και δημιουργήθηκε το μουσείο της Ολυμπίας που τα φιλοξένησε. Και ο επίσης εθνικός ευεργέτης, Γεώργιος Αβέρωφ, έστειλε ένα τηλεγράφημα στο παλάτι: «Αβέρωφ δωρίζει στάδιον». Και εννοούσε την αναμαρμάρωση του Παναθηναϊκού Σταδίου.

Μεσολάβησαν οι ανασκαφές του Γερμανού ερασιτέχνη Ερρίκου Σλίμαν που αποκάλυψαν την Τροία στη Μ. Ασία (1870 – 1873) και τους βασιλικούς τάφους στις Μυκήνες (1874 – 1876). Μπροστά στην έκπληκτη Ευρώπη, η αρχαία Ελλάδα του μύθου ξαναγεννιόταν κι έπαιρνε σάρκα και οστά. Οι θρύλοι αποδεικνύονταν γεγονότα αληθινά.

Τον ίδιο καιρό, στη νικημένη από τους Γερμανούς (πόλεμος 1870 - 1871) Γαλλία, δυο φίλοι, ο γεννημένος το 1832 Μισέλ Αλφρέντ Ζυλ Μπρελ και ο κατά τριάντα χρόνια νεότερός του, βαρόνος Πιέρ ντε Κουμπερτέν (γεννήθηκε το 1863), μοχθούσαν για μια εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στη χώρα τους. Ο Κουμπερτέν την έβλεπε μέσα από την ανάπτυξη του αθλητισμού. Ο Μπρελ μέσα από την αναβίωση της κλασικής φιλολογίας, της οποίας ήταν εραστής.

Στα 1892, ο Πιέρ ντε Κουμπερτέν πρότεινε να αναβιώσουν οι Ολυμπιακοί αγώνες ως διεθνής διοργάνωση. Τους ήθελε να διεξάγονται μόνιμα στη Γαλλία για να μετατραπούν σε πόλο έλξης για τη νεολαία. Για τον σκοπό αυτό, οργανώθηκε στο Παρίσι (1894) διεθνές συνέδριο. Όμως, οι συμπατριώτες του δεν έδειξαν ενδιαφέρον. Κρυφή ελπίδα των Ελλήνων που μετείχαν στη σύνοδο, ήταν να οριστεί η Ελλάδα τόπος μόνιμης τέλεσης των αγώνων. Τελικά, η απόφαση του συνεδρίου ήταν οι αγώνες να γίνονται σε διαφορετική πόλη και χώρα, κάθε τέσσερα χρόνια, με την Ελλάδα να αναλαμβάνει τιμητικά την οργάνωση της πρώτης σύγχρονης Ολυμπιάδας.

Ο εκπρόσωπος της Ελλάδας στο συνέδριο, λογοτέχνης Δημήτριος Βικέλας (1835 – 1908), την αποδέχτηκε. Και στο καλλιμάρμαρο μια θέση ορίστηκε για τον εμπνευστή της αναβίωσης, Κουμπερτέν, το όνομα του οποίου σκαλίστηκε στο μάρμαρο. Ημέρα έναρξης, η 25^η Μαρτίου 1896, ανήμερα του Πάσχα (5 Απριλίου με το νέο ημερολόγιο).

Αρχαιολάτρης, ο Μισέλ Μπρελ πρότεινε στον Κουμπερτέν να προστεθεί ένα νέο αγώνισμα που θα τόνιζε την ανθρώπινη προσπάθεια και θα συνέδεε την διοργανώτρια πόλη με το ένδοξο αρχαίο της παρελθόν: Τον δρόμο αντοχής από τον Μαραθώνα ως το Καλλιμάρμαρο, σε ανάμνηση της θρυλικής διαδρομής του ανώνυμου οπλίτη, που ανάγγειλε τη νίκη των Αθηναίων στον Μαραθώνα. Θα ήταν η κορύφωση του συνθήματος «citius, altius, fortius» («πιο γρήγορα, πιο ψηλά, πιο δυνατά») που έγινε το σήμα των αγώνων. Και υποσχέθηκε ότι ο ίδιος θα αθλοθετούσε βαρύτιμο ασημένιο κύπελλο για τον νικητή. Η πρόταση έγινε δεκτή.

Η αναγγελία του νέου αθλήματος και ο θρύλος, που το συνόδεψε, σκόρπισαν ενθουσιασμό τόσο στην Ελλάδα όσο και σε Ευρώπη κι Αμερική. Από τη μια στιγμή στην άλλη, η πρωτιά στους Ολυμπιακούς αγώνες συνδυάστηκε με τη νίκη στον μαραθώνιο που ξαφνικά έγινε «εθνική υπόθεση» όλων. Οι φήμες οργίαζαν: Ως και προίκα από τον εθνικό ευεργέτη Γεώργιο Αβέρωφ λεγόταν ότι θα εξασφάλιζε ο νικητής.

Μια δοκιμαστική κούρσα έφερε πρώτο τον αθλητή Χαρίλαο Βασιλάκο, που κάλυψε την απόσταση σε τρεις ώρες και 18 λεπτά. Χρόνος που μειώθηκε κατά 6 λεπτά και 33 δευτερόλεπτα στην προκριματική διαδρομή, όπου νικητής αναδείχθηκε ο αθλητής Γιάννης Λαυρέντης. Η ελληνική ομάδα ήταν πολυπληθής και καλά προπονημένη. Με τον ταγματάρχη

Παπαδιαμαντόπουλο που είχε οριστεί αφέτης, να παρακολουθεί άγρυπνα την κατάσταση. Ο μαραθώνιος όμως έμελλε να γίνει το άθλημα στο οποίο, τα πρώτα χρόνια τουλάχιστον, θα πρωταγωνιστούσαν νέοι άσχετοι με τον αθλητισμό. Γεγονός που του προσέδωσε μεγαλύτερη αίγλη.

Ο 26χρονος τότε Σπύρος Λούης δεν είχε καιρό για αθλητισμό. Ζούσε στο Μαρούσι, έβγαζε το ψωμί του πουλώντας νερό με τη σούστα του κι αυτό που τον απασχολούσε ήταν ότι οι γονείς της καλής του, Ελένης, έδειχναν να μην τον θέλουν γαμπρό τους. Ώσπου η Ελένη άκουσε για τον μαραθώνιο και τον χαμό που γινόταν γι' αυτόν και κατέβασε την φαεινή ιδέα:

«Αν τρέξεις και νικήσεις, οι γονείς μου δεν θα μπορούν να πουν όχι».

Μια κουβέντα ήταν. Ούτε είχε ξανατρέξει ούτε ήξερε πολλά για τον αθλητισμό και τον οπλίτη της αρχαιότητας. Την αγαπούσε όμως. Παρουσιάστηκε στον αθλίατρο και ζήτησε να τρέξει. Δεν ανήκε σε σύλλογο, δεν είχε προπονητή, δεν ήξερε καν τη διαδρομή. Με την επιμονή του, δέχτηκαν να τον δοκιμάσουν. Έτρεξε χίλια μέτρα κι ήρθε δεύτερος, ολόκληρα είκοσι δευτερόλεπτα πίσω από τον αθλητή που τον έβαλαν να συναγωνιστεί. Η συμμετοχή του απορρίφθηκε.

Τον έπιασε μαύρη απελπισία: Έχανε την Ελένη! Για καλή του τύχη, έπεσε πάνω στον αφέτη, συνταγματάρχη Παπαδιαμαντόπουλο, του οποίου ήταν ορτινάτσα όταν υπηρετούσε στον στρατό. Ο συνταγματάρχης είπε στον αρχίατρο ότι ο νεαρός είχε τρομερή αντοχή: «Από τους Αμπελόκηπους, τον έστειλα στο Σύνταγμα για τσιγάρα και γυρνούσε σε είκοσι λεπτά». Η συμμετοχή του Σπύρου Λούη εγκρίθηκε «κατά παρέκκλιση».

Καταμεσήμερο, δόθηκε το σύνθημα της εκκίνησης: Τέσσερις ξένοι αθλητές, δώδεκα Έλληνες κι ο νερούλας από το Μαρούσι. Ως το Πικέρμι, μπροστά πήγαινε ο Αυστραλός, πίσω του ο Γάλλος, πιο πίσω ο Ούγγρος, μετά ο Άγγλος κι ακολουθούσαν οι Έλληνες με τον Λούη τελευταίο. Στο Πικέρμι, ήπιε ένα ποτήρι κρασί να καρδαμώσει. Ξεκίνησε να τους περνά τον ένα μετά τον άλλο. Τα νέα μαθεύτηκαν στο στάδιο, όπου 60.000 θεατές κραύγαζαν ρυθμικά:

«Έλλην, Έλλην».

Ο Σπύρος Λούης μπήκε στο στάδιο νικητής και ακμαίος, με χρόνο 2 ώρες, 58 λεπτά και πενήντα δευτερόλεπτα, συντρίβοντας το ρεκόρ κατά δεκαπέντε λεπτά. Κανένας όμως δεν ασχολιόταν με το ρεκόρ. Χαμένος στις αγκαλιές παραληρούντων πριγκίπων και απλών Ελλήνων, ζούσε τον θρίαμβό του. Ξενύχτησε διασκεδάζοντας. Του υποσχέθηκαν λαγούς με πετραχήλια. Κατάφερε να πάρει μια καινούρια σούστα. Και βέβαια να παντρευτεί την Ελένη. Ποιοι γονείς μπορούσαν ν' αρνηθούν στον ήρωα;

Δεν ξανάτρεξε. Η νίκη του όμως έκανε τον γύρο του κόσμου: Ένας άσχετος με τον αθλητισμό κατάφερε να νικήσει έμπειρους και προπονημένους αθλητές, σε μια πολύ δύσκολη διαδρομή: Αυτήν που είχε καλύψει, το 490 π.Χ., ο ανώνυμος οπλίτης. Η μάχη του Μαραθώνα και το δράμα του οπλίτη που πέθανε, αναγγέλλοντας τη νίκη, ξαναβγήκαν στο προσκήνιο. Στη Βοστώνη των ΗΠΑ, από τον αμέσως κίολας επόμενο χρόνο (1897), καθιερώθηκε ετήσιος μαραθώνιος δρόμος που διεξάγεται ανελλιπώς κάθε άνοιξη. Παράλληλα, η νίκη του Σπύρου Λούη έβαλε στα αίματα κι άλλους, άσχετους με τον αθλητισμό.

Η δεύτερη σύγχρονη διεθνής Ολυμπιάδα έγινε στο Παρίσι, το 1900. Με τον μαραθώνιο να συγκεντρώνει το διεθνές ενδιαφέρον. Και με νικητή ένα φούρναρη που διέθετε μαγαζί στο κέντρο της γαλλικής πρωτεύουσας: Από μικρό παιδί, ο Μισέλ Τεατό έτρεχε στους δρόμους της πόλης, μοιράζοντας στα σπίτια ψωμί. Ήξερε απέξω και ανακατωτά όλα τα κατατόπια της διαδρομής, η οποία δεν είχε τις δυσκολίες και τα κατσάβραχα που αντιμετώπισαν οι μαραθωνοδρόμοι της Αθήνας. Η νίκη του προκάλεσε θύελλα ενθουσιασμού στους Γάλλους φιλάθλους και δημιούργησε έκρηξη σοβινισμού.

Χρειάστηκε να περάσουν περίπου 60 χρόνια, ώσπου να αποκαλυφθεί από τον ιστορικό του γαλλικού στίβου, Αλέν Μπουιγέ, ότι τελικά ο Μισέλ Τεατό δεν ήταν Γάλλος αλλά υπήκοος του Λουξεμβούργου, χώρας στην οποία πλέον χρεώνεται επίσημα το χρυσό μετάλλιο της διοργάνωσης.

Η επίδοση του (2 ώρες 59 λεπτά και 45 δευτερόλεπτα) ήταν κατά ένα λεπτό κατώτερη από του Λούη που επιτεύχθηκε στην «αφιλόξενη» κλασσική διαδρομή Μαραθώνα – Αθήνας. Ο θρίαμβος, όμως, έκανε τον Τεατό εκατομμυριούχο, καθώς στα επόμενα χρόνια ο φούρνος

του δεν προλάβαινε να τροφοδοτεί πελάτες: Όλοι ήθελαν να γνωρίσουν από κοντά τον χρυσό Ολυμπιονίκη!

Στην τρίτη Ολυμπιάδα, στο Σαιν Λούις των ΗΠΑ (1904), για μια ακόμα φορά, ο μαραθώνιος αποτέλεσε το κέντρο ενδιαφέροντος των αγώνων. Με τις περιπέτειες του ταχυδρόμου Φέλιξ Καρβαγιάλ, από την Αβάνα της Κούβας, να γίνονται πρωτοσέλιδο στις αμερικανικές εφημερίδες.

Σε αθλητικούς αγώνες δεν είχε ποτέ συμμετάσχει. Κι ούτε γνώριζε πόσα χιλιόμετρα είναι η απόσταση που καλύπτει ο μαραθώνιος. Είχε όμως τρομερή αντοχή και ποτέ δεν έδειχνε να έχει κουραστεί. Γνωστοί και φίλοι τον έπεισαν να δηλώσει συμμετοχή. Το πρόβλημά του ήταν ότι δεν είχε χρήματα για το μεγάλο ταξίδι κι ούτε στην φτωχή και ταλαιπωρημένη πατρίδα του βρισκόταν κάποιος να τον χρηματοδοτήσει. Ξεκίνησε να δίνει παραστάσεις στις πλατείες, κάνοντας τον κλόουν. Κατάφερε και μάζεψε κάποιο ποσό που του φάνηκε ικανοποιητικό. Πήρε το πλοίο για τις ΗΠΑ και βγήκε στη Νέα Ορλεάνη ταπί. Τα είχε χάσει όλα στα χαρτιά και στα στοιχήματα. Και το Σαιν Λούις απείχε ολόκληρα πεντακόσια χιλιόμετρα από το λιμάνι. Το έκοψε με τα πόδια. Έφτασε έγκαιρα και είχε την τύχη να τον πάρει κάτω από την προστασία του ο Μάρτιν Σέρινταν, ολυμπιονίκης στη δισκοβολία. Λίγο πριν από την εκκίνηση, θυμήθηκαν ότι ο Φέλιξ Καρβαγιάλ δεν διέθετε αθλητικό σορτσάκι. Ο Σέρινταν πήρε ένα ψαλίδι και έκοψε τα μπατζάκια του παντελονιού, οπότε ο Φέλιξ έμοιαζε κάπως με αθλητή.

Στην αφετηρία, δυο Αφρικανοί της φυλής των Ζουλού, ο Λεντάου και ο Γιαμασάνι, προαλείφονταν για τα μετάλλια με τον Κουβανό Καρβαγιάλ να συγκεντρώνει τις προτιμήσεις του κοινού. Ο Γιαμασάνι καταποντίστηκε. Ο Λεντάου είχε την ατυχία να βρεθεί στον δρόμο μιας αγέλης σκυλιών που τον πήραν στο κυνήγι. Το έβαλε στα πόδια αλλά προς λάθος κατεύθυνση. Όταν απαλλάχθηκε από τον μπελά και ξαναπήρε τον δρόμο για το τέρμα, ήταν αργά. Κατάφερε να τερματίσει ένατος.

Ο Κουβανός το διασκέδαζε: Σταματούσε όπου έβλεπε συγκεντρωμένους φιλάθλους κι έκανε πρακτική στα αγγλικά του, έτρωγε συνέχεια, σταματούσε και έκλεβε φρούτα από τους κήπους και βούτηξε δύο ροδάκινα από το αυτοκίνητο ενός κριτή. Παρ' όλ' αυτά, πήγαινε για μετάλλιο. Ως την ώρα που άρχισαν οι κράμπες στο στομάχι του και τον εξόντωσαν. Έμεινε 4^{ος}. Ποτέ κανείς μετά τον αγώνα του Σαιν Λούις δεν έμαθε κάτι για την τύχη του. Το βέβαιο είναι ότι δεν ξανάτρεξε σε αγώνες.

Είχαν περάσει 3 ώρες και 13 λεπτά όταν ο Αμερικανός Φρέντ Λοτζ μπήκε στο στάδιο πανηγυρίζοντας. Μετά, ακυρώθηκε. Στην ουσία, είχε τρέξει μόλις 28 χλμ., καθώς μετά τα πρώτα 16, ανέβηκε σε ένα αυτοκίνητο, από το οποίο κατέβηκε δώδεκα χλμ. πριν από ο στάδιο. Νικητής τελικά αναδείχθηκε ο αμερικανός Τόμας Χικς που κι αυτός θα είχε ακυρωθεί, αν ίσχυαν οι σημερινοί κανονισμοί: Όπως ο ίδιος αποκάλυψε, στη διάρκεια της κούρσας είχε πάρει δόσεις στρυχνίνης και κονιάκ.

Ο τελευταίος φολκλορικός μαραθώνιος έγινε στο Λονδίνο, στην Ολυμπιάδα του 1908. Ο Ντοράντο Πιέτρι έβγαζε το ψωμί του δουλεύοντας στα χωράφια του χωριού Κάρπι, λίγο έξω από τη Μοντένα της Ιταλίας. Ποτέ στη ζωή του δεν είχε τρέξει σε αγώνες, ούτε υπήρξε αθλητής. Η Ολυμπιάδα του 1908 είχε προγραμματιστεί να γίνει στη Ρώμη. Ο Πιέτρι ενθουσιάστηκε. Ονειρευόταν συμμετοχή στον μαραθώνιο και (γιατί όχι;) ένα μετάλλιο. Όμως, μια έκρηξη του Βεζούβιου (1906) προκάλεσε τόσο μεγάλες καταστροφές που λίγο έλειψε να καταρρεύσει η ιταλική οικονομία. Οι Ιταλοί σήκωσαν τα χέρια. Η διοργάνωση μεταφέρθηκε στο Λονδίνο κι ο Πιέτρι ήταν αργά για να κάνει πίσω, πολύ περισσότερο που όλα τα μέλη της ιταλικής αποστολής θαύμαζαν την αντοχή του.

Στη διαδρομή, τα πήγαινε καλά. Στα τελευταία μίλια το γκρουπ των πρωτοπόρων απαρτιζόταν από τον Ντοράντο και τους Χέινς (ΗΠΑ), Έφερον (Ν. Αφρική) και Φορσάου (ΗΠΑ). Οι φίλαθλοι τους αποθέωναν και φώναζαν, πόσα μίλια απέμεναν μέχρι τον τερματισμό. Ο Ντοράντο δεν ήξερε αγγλικά. Κατάλαβε μόνο τη λέξη «μίλι» και νόμιζε ότι οι φίλαθλοι του φώναζαν πως τόσο μόνο του απέμενε. Ξεκίνησε μια φοβερή επίθεση, ξέφυγε από τους υπόλοιπους, έτρεχε – έτρεχε αλλά στάδιο δεν έβλεπε.

Τα πρώτα σημάδια της τρομερής κούρασής του είχαν αρχίσει να τον επηρεάζουν έξω από το στάδιο. Μπήκε πρώτος, παραπαίοντας και τρικλίζοντας, πηγαίνοντας με κόπο προς το νήμα. Έπεσε τρεις φορές κάτω, μέσα σε σύννεφα σκόνης. Σηκωνόταν όμως και συνέχιζε την επίπονη προσπάθεια. Ήθελε ένα δυο βήματα ακόμα, όταν κατέρρευσε, ενώ στο στάδιο έμπαινε ο Αμερικανός Τζον Χέινς, με διαφορά 32 δευτερολέπτων. Τότε, ο συγγραφέας των μυθιστορημάτων με ήρωα τον Σέρλοκ Χολμς, Κόναν Ντόιλ, πήδηξε στον στίβο και μαζί με άλλους θεατές και τον υπεύθυνο των κριτών, Τζάκ Άντριου, σήκωσαν τον Ντοράντο Πιέτρι και τον βοήθησαν να τερματίσει. Την ίδια ώρα ετοιμαζόταν το βάθρο των απονομών, ενώ η ιταλική σημαία είχε μπει ήδη στον ιστό.

Οι Αμερικανοί υπέβαλαν αμέσως ένσταση που δεν δυσκολεύτηκαν να κερδίσουν. Ο Χέινς ανέβηκε στο ψηλότερο σκαλί. Ο Ντοράντο μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο με παραλήρημα, σε κατάσταση σοκ. Δυο μέρες αργότερα, η βασίλισσα Αλεξάνδρα τον επισκέφτηκε και του απένειμε χρυσό κύπελλο.

Ο θρύλος του έγινε τραγούδι από τον Ίρβινγκ Μπέρλιν, ενώ μήνες αργότερα κατάφερε να κερδίσει αρκετά χρήματα μεταπηδώντας στον επαγγελματισμό και τρέχοντας κούρσες στις ΗΠΑ. Κυρίως κόντρα στο νικητή του, Τζον Χέινς, τον οποίο κέρδισε δύο φορές στη Ν. Υόρκη (1908 και το 1909).

Όταν γύρισε στην Ιταλία, έγινε ταξιτζής, ενώ το υπουργείο Αθλητισμού του έδωσε ένα σημαντικό ποσό για να ασχοληθεί με την αναζήτηση ταλέντων του μαραθωνίου δρόμου.

Στις μέρες μας, εκατοντάδες μαραθώνιοι διοργανώνονται κάθε χρόνο σ' όλη τη γη. Σ' αυτούς συμμετέχουν εκατοντάδες χιλιάδες δρομείς. Με περίπου 3.000 δρομείς να τρέχουν στον κλασσικό μαραθώνιο της Αθήνας που παραμένει αυτός στον οποίο κάθε μαραθωνοδρόμος θεωρεί τιμή του να συμμετάσχει. Οι λοιποί πιο δημοφιλείς είναι του Λονδίνου, όπου κάθε χρόνο συμμετέχουν 35.000 δρομείς, και φυσικά της Βοστώνης.

(Ιστορία του Έθνους, 25.4.2009) (τελευταία επεξεργασία, 27.4.2010)